

buna gücü yetmezse ne dersin?” diye sordular.

يُعِينُ ذَا
الْحَاجَةِ
الْمَلْهُوف
14; “İhtiyaç sahibi, darda kalmış ve mazlum kimselere yardımcı olur.”
Sahâbe tekrar, قِيلَ لَهُ
أَرَأَيْتَ
إِنْ لَمْ
يَسْتَطِعْ
“Ya buna gücü yetmezse ne dersin?” diye sorunca Resûlullah,
يَأْمُرُ
بِالْمَعْرُ
08;فِ أَوِ
الْخَيْرِ “ iyiliği veya
hayrı ister.”
أَرَأَيْتَ
إِنْ لَمْ
يَفْعَلْ
قَالَ “Bunu da yapmazsa ne dersin?”
diye dördüncü kez sorunca,
يُمْسِكُ
عَنِ
الشَّرِّ
فَإِنَّهَا
“Kötülükten uzak durur. Bu da bir sadakadır.”[\[1\]](#) Buyurdular.
Değişik vesilelerle sadaka vermenin önemini ve kapsamını izah eden Allah
Resûlü yine bir gün ashâbına bu konuda şunları söylüyordu:
كُلُّ
سُلاَمَى
مِنَ
النَّاسِ
عَلَيْهِ
صَدَقَةٌ
كُلَّ يَوْمٍ
تَطْلُعُ
فِيهِ
الشَّمْسُ -
قَالَ -
تَعْدِلُ
بَيْنَ
الاِثْنَيْن
16; صَدَقَةٌ
وَتُعِينُ
الرَّجُلَ
فِى
دَابَّتِهِ
فَتَحْمِلُه
15; عَلَيْهَا

أَوْ
 تَرْفَعُ
 لَهُ
 عَلَيْهَا
 مَتَاعَهُ
 صَدَقَةٌ -
 قَالَ -
 وَالْكَلِمَةُ
 الطَّيِّبَةُ
 15; صَدَقَةٌ
 وَكُلُّ
 خَطْوَةٍ
 تَمْشِيهَا
 إِلَى
 الصَّلاَةِ
 صَدَقَةٌ
 وَتُمِيطُ
 الأَذَى عَنِ
 الطَّرِيقِ
 صَدَقَةٌ “Güneşin
 doğduğu her gün, insanın bütün eklemleri i¸in sadaka vermesi gerekir. İki
 kişinin arasını düzeltmen sadakadır. Bir kimseyi kaldırarak hayvanına binmesine yardımcı
 olman veya eşyasını ona yüklemen sadakadır. Güzel söz de sadakadır. Namaza
 giderken attığın her adım sadakadır. Yoldaki rahatsızlık veren şeyleri kaldırman
 sadakadır.”[\[2\]](#) مَا
 أَطْعَمْتَ
 نَفْسَكَ
 فَهُوَ لَكَ
 صَدَقَةٌ
 وَمَا
 أَطْعَمْتَ
 وَلَدَكَ
 فَهُوَ لَكَ
 صَدَقَةٌ
 وَمَا
 أَطْعَمْتَ
 زَوْجَكَ
 فَهُوَ لَكَ
 صَدَقَةٌ
 وَمَا
 أَطْعَمْتَ
 خَادِمَكَ
 فَهُوَ لَكَ
 صَدَقَةٌ “Kendini doyurmak
 i¸in harcadığın senin i¸in sadakadır. Çocuğuna yedirdiğin şey senin i¸in
 sadakadır. Eşine yedirdiğin şey senin i¸in sadakadır. Hizmet¸ini duyurduğun şey
 senin i¸in sadakadır.”[\[3\]](#) مbuyuran Peygamber Efendimiz, bir anlamda

helâl lokmanın sadaka yerine geçtiğini dile getirmektedir. Onun belirttiğine göre Müslüman kişinin bir insana selâm vermesi ve kişinin kendi eşi ile birlikte olması da sadakadır[4]. Aynı şekilde Müslüman kardeşine güler yüzü davranmak, kovasındaki sudan onun kabına boşaltmak,[5] kaybolan birine yolu tarif etmek, iyi göremeyen birine rehberlik etmek[6] ve üzerinde hakkı olduğu kimseye veya borçlusuna anlayışlı davranarak süre tanımak[7] da Allah Resûlü tarafından sadaka olarak tanımlanmıştır. Öyle ki bir kimsenin diktiği ağaç veya ekinlerden her türü canlının yedikleri bile sadaka kapsamındadır.[8] Sıdk (doğruluk), sadakat (özden bağlılık, samimiyet), sadık (dürüst ve samimi olan kişi) kelimeleri ile ortak kökten gelen sadaka bu anlamları ifade edebilecek bütün davranışları kapsar. Meselâ, ibadet niyetiyle sadaka veren kimse Rabbine karşı, malından veren varlıklı kişi muhtaçlara karşı, evinin ihtiyaçlarını karşılayan eşine ve çocuklarına karşı yardımsever, ihtiyaç sahiplerine karşı sadakatini, samimiyetini, iyi niyetli olduğunu göstermektedir. Yüce Allah,

فَاَمَّا
مَنْ اَعْطٰى
وَاتَّقٰىۙ ,
وَصَدَّقَ
بِالْحُسْنٰىۙ ,
فَسَنُيَسِّرُهُ
لِلْيُسْرٰىۜ , وَاَمَّا
مَنْ بَخِلَ
وَاسْتَغْنٰىۙ , وَكَذَّبَ
بِالْحُسْنٰىۙ ,
فَسَنُيَسِّرُهُ
لِلْعُسْرٰىۜ , “Onun için kim (elinde bulunandan) verir, Allah’a karşı gelmekten sakınır ve en güzel sözü (kelime-i tevhidi) tasdik ederse, biz onu en kolay olana kolayca iletiriz. Fakat kim cimrilik eder, kendini Allah’a muhtaç görmez ve en güzel sözü (kelime-i tevhidi) yalanlarsa, biz de onu en zor olana kolayca iletiriz.”[9] buyurmuştur. Bu âyetlerde sadaka, sakınma ve tasdik etme arasında kurulan sıkı bağ, dikkat çekidir. Sadaka, imanda sadakat ve samimiyetin bir delili, tasdik de âhirete imanın bir ifadesidir. Bunun içindir ki Resûlullah (sav), وَالصَّدَقَةُبُرْهَانٌ “...Sadaka bir delildir...”[10] 10 hadisinde sadakanın, veren kişinin imanına ve sadakatine bir delil olduğunu buyurmuştur. Asıl sadaka, malî yardım şeklinde yapılandır. Ancak bu, herkes için mümkün olmayabilir veya her zaman ihtiyacı karşılamayabilir. Zira sadaka, karşımızdakini mutlu etmek ve bir eksiğini gidermek ise, aç olan kimse için onu doyurmak sadaka iken, hasta olan için ziyaretine gitmek sadaka olacaktır. Bazı durumlarda çevre temizliği sadaka iken, bazen güzel bir nasihat, hayat kurtaran bir sadaka olabilir. Gücü kudreti yerinde olan gücüyle, malı olan

maliyla, ilmi olan da ilmiyle sadaka verecektir.[\[11\]](#) Zira sadaka vermek insanların imkân ve fizikî durumları ile yakından ilgilidir. Varlıklı bir insan için mal ile tasaddukta bulunmak akla gelen ilk sadaka şekli iken, gücü kuvveti yerinde olan kişinin emeğini insanların hayrına sunması sadaka sevabına eriştirecektir. Yaşlı ve hasta bir kimsenin güzel bir nasihati, iyiliğe çığırması güzel bir sadaka iken, genç ve dinamik bir kimsenin de o yaşlıya göstereceği saygı ve hizmet yerinde bir sadakadır. Kutlu Nebî,
كُلُّ
مَعْرُوفٍ
صَدَقَةٌ “Her iyilik bir sadakadır.”[\[12\]](#) hadisi ile sadakaya her Müslüman’ın yapabileceği bütün güzel davranışları kuşatacak bir anlam yüklemiştir. Bu şekilde geniş bir uygulama alanı bulunan sadakalar âhiret yurdu için de en güzel hazırlıktır. Âlim sahâbî Abdullah b. Mes’uĉd anlatıyor:
أَيُّكُمْ
مَالُ
وَارِثِهِ
أَحَبُّ
إِلَيْهِ
مِنْ مَالِهِ
“Bir gün Nebî (sav) çevresindekilere, "Hanginiz vârisinin malını kendi malından daha çok sever?" diye sordu. Oradakiler, يَا
رَسُولَ
اللَّهِ مَا
مِنَّا مِنْ
أَحَدٍ
إِلاَّ
مَالُهُ
أَحَبُّ
إِلَيْهِ
مِنْ مَالِ
وَارِثِهِ "Aramızda, kendi malını vârisininkinden daha çok sevmeyen kimse yoktur." dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu:
اعْلَمُوا
أَنَّهُ
لَيْسَ
مِنْكُمْ
مِنْ أَحَدٍ
إِلاَّ مَالُ
وَارِثِهِ
أَحَبُّ
إِلَيْهِ
مِنْ مَالِهِ
مَالُكَ مَا
قَدَّمْتَ
وَمَالُ
وَارِثِكَ
مَا

أَخَّرْتَ "Şunu iyi bilin ki aranızda vârisinin malı, kendi malından daha çok hoşuna giden hiç kimse yoktur. (Çünkü) Senin malın (sadaka vererek) hayır yaparak önceden (âhirete) gönderdiğindir. Vârisinin malı ise (öldükten sonra) geride bıraktıklarıdır." ”[13] Allah Resûlü yine bir gün, اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُۙ “Çoklukla övünmek sizi oyaladı.”[14] &ayetini okuduktan sonra o sırada yanında bulunan sahâbîlere, يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِى مَالِى - قَالَ - وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلاَّ مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ “Âdemoğlu, "Malım, malım!" diyor. Ey âdemoğlu, senin yiyip tükettiğin, giyip eskittiğin ve sadaka verip önceden (âhirete) gönderdiğin dışında bir malın mı var?”[15] &Buyurmuştu. Hz. Âişe’nin anlattığı bir diğer olayda Hz. Peygamber ailesi için bir koyun kesmiş ve eşlerine ondan ne kadarı kaldı diye sormuştu. Hz. Âişe, مَا بَقِىَ مِنْهَا إِلاَّ كَتِفُهَا . “Bize sadece kürek kemiği kaldı.” deyince Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: بَقِىَ كُلُّهَا غَيْرَ كَتِفِهَا & “(Demek ki) kürek kemiğinin dışında tümü (bize) kaldı.”[16] Allah Resûlü’nün açıkça belirttiğine göre sadaka malı azaltmıyor,[17] Allah katında mükâfatın artmasına vesile oluyordu. Bunun için yularlı bir devesini Allah yolunda tasadduk eden bir sahâbî için, لَيَأْتِيَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ِ

بِسَبْعِمِائَةِ نَاقَةٍ
مَخْطُومَةٍ
 “Allah (bu kiŖiye) kıyamet gününde yularlı yüz deve tasadduk etmiŖ gibi sevap verecektir.”[18] buyurmuŖtu. Kur’an’ı Kerim’de de Yüce Mevlâ, مَثَلُ
الَّذ۪ينَ
يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُمْف۪ي سَب۪يلِ
اللّٰهِ
كَمَثَلِ
حَبَّةٍ
اَنْبَتَتْ
سَبْعَ
سَنَابِلَ
ف۪ي كُلِّ
سُنْبُلَةٍ
مِائَةُ
حَبَّةٍۜ
وَاللّٰهُ
يُضَاعِفُ
لِمَنْ
يَشَٓاءُۜ
وَاللّٰهُ
وَاسِعٌ
عَل۪يمٌ “Allah yolunda mallarını harcayanların örneği, yedi baŖak bitiren bir dane gibidir ki her baŖakta yüz dane vardır. Allah dilediğine kat kat fazlasını verir. Allah’ın lütfu geniŖtir, O her Ŗeyi bilir.”[19] Buyurarak, kendi rızası için verenlerin mükâfatının yedi yüz misliyle olacağını bildirmiŖtir. Çünkü paylaŖılmayan bir mal, geçici ve fânidir. Bir gün ya yok olur ya da yararsız hâle gelir. Fakat diğer insanlarla paylaŖıldıđı zaman daha uzun bir dönem devam eder ve istifade edildikçe de sahibine mükâfat kazandırır. Kutlu Nebî, إِذَا مَاتَ
الإِنْسَانُ
انْقَطَعَ
عَنْهُ
عَمَلُهُ
إِلاَّ مِنْ
ثَلاَثَةٍ
إِلاَّ مِنْ
صَدَقَةٍ
جَارِيَةٍ
أَوْ عِلْمٍ
يُنْتَفَعُ
بِهِ أَوْ
وَلَدٍ

insan ölöğö; zaman, Őu öç Şey dışında amelleri kesilir: Sadaka-i câriye (faydası kesintisiz devam eden sadaka), kendisinden yararlanılan ilim ve kendisine dua eden sâlih evlât.”[20] Derken, insanların çeŐme ve kölprü gibi sürekli yararlandığı, uzun ömürlü yaşayan sadakaları ilk sırada anmaktadır. Verilen sadakanın azlığı çokluğu, küçüklüğü büyüklüğü kadar helâlinden kazanılıp kazanılmadığı ve verilirken kişinin taŐıdığı samimiyet de önemlidir. Hz. Peygamber’in kendisine, فَأَىُّالصَّدَقَةِأَفْضَلُ “Hangi sadaka en faziletlidir?” diye soran bir kimseye, جُهْدُمُقِلٍّ “Malı az olanın gücüne göre verdiği (sadaka!)”[21] Demesi bu noktada son derece anlamlıdır. Resûl-i Ekrem helâl maldan verilen sadakanın Allah katındaki değerini Şöyle anlatmaktadır: مَنْتَصَدَّقَبِعَدْلِتَمْرَةٍمِنْ كَسْبٍطَيِّبٍ - وَلاَيَقْبَلُاللَّهُإِلاَّالطَّيِّبَ - وَإِنَّاللَّهَيَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ، “Kim helâl kazancından bir hurma miktarı sadaka verirse —ki Allah sadece helâl olanı kabul eder— Allah o sadakayı büyük bir hoŐnutlukla kabul eder. Sonra onu sahibi için, sizden birinizin tayını yetiŐtirdiđi gibi (özenle) dağ gibi olana kadar büyütür (berekettendirir).[22] ثُمَّيُرَبِّيهَالِصَاحِبِهِكَمَايُرَبِّىأَحَدُكُمْفَلُوَّهُحَتَّىتَكُونَمِثْلَالْجَبَلِ Öyle ki lokma

büyüklüğündeki bir sadakanın sevabı Uhud Dağı kadar oluverir. Allah'ın Kitabı'nda bunu tasdik eden 'yetler şunlardır.' buyuran sevgili Peygamberimiz, اَلَمْيَعْلَمُٓوااَنَّاللّٰهَهُوَيَقْبَلُالتَّوْبَةَعَنْعِبَادِه۪وَيَأْخُذُالصَّدَقَاتِوَاَنَّاللّٰهَهُوَالتَّوَّابُالرَّح۪يمُاللّٰهُوَلَايُحِبُّكُلَّكَفَّارٍاَثٖيمٍكَأُتِىَفَقِيلَلَهُأَمَّاصَدَقَتُكَعَلَى

سَارِقٍ
فَلَعَلَّهُ
أَنْ
يَسْتَعِفَّ
عَنْ
سَرِقَتِهِ ،
وَأَمَّا
الزَّانِيَةُ
فَلَعَلَّهَا أَنْ
تَسْتَعِفَّ
عَنْ
زِنَاهَا ،
وَأَمَّا
الْغَنِىُّ
فَلَعَلَّهُ
يَعْتَبِرُ
فَيُنْفِقُ
مِمَّا
أَعْطَاهُ
اللَّهُ . “Bir hırsıza verdiğin sadaka var ya, umulur ki (bu sadaka sayesinde) o, hırsızlığından vazgeçer. Zinakâr kadına gelince, umulur ki o da zinasından vazgeçer. Zengine gelince, umulur ki o da ibret alır, Allah’n kendisine verdiği maldan infakta bulunur.”[\[25\]](#) Bu hadis, verilen sadakaların âhiretteki ecir ve sevabından önce, dünyada sağlayacağı yararlar dikkat çekmektedir. Bırakın yoksullara verilen sadakayı, yanlışlıkla verildiğinde dahi sadaka, insanların hatalarını düzeltmesine imkân verebilmekte, çeşitli dünyevî kazanımlara vesile olmaktadır. Bu ise sadakanın, fakirlerin ihtiyaçlerini karşılamasının, onların maddî sıkıntılarını gidermesinin yanı sıra bazı kimselerin yanlışlarını fark edip düzeltmelerine yardımcı olduğunu da ortaya koymaktadır. Peygamber Efendimiz, cennette inananlara açılacak kapılardan birinin “sadaka kapısı ” olduğunu bildirirken de[\[26\]](#) verilen sadakaların mükâfata dönüşeceğini ve yapılan iyiliklerin karşılıksız kalmayacağına işaret buyurmuştur.

إِنَّ
الصَّدَقَةَ
لَتُطْفِئُ
غَضَبَ
الرَّبِّ
وَتَدْفَعُ
مِيتَةَ
السُّوءِ. “Kuşkusuz sadaka, Rabbin hoşnutsuzluğunu giderir (Allah’n kişiye huzurlu bir hayat bağışlamasına vesile olur, işlenen kötülüklere mukabil başa gelebilecek kötülüklere de kefaret olur) ve kötül bir şekilde ölmeyi (Allah’n izniyle) önler.”[\[27\]](#) [Devami](#)

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)